

European Group on Tort Law

Principles of European Tort Law

TITLE I. Basic Norm

Chapter 1. Basic Norm

Art. 1:101. Basic norm

(1) A person to whom damage to another is legally attributed is liable to compensate that damage.

(2) Damage may be attributed in particular to the person

- a) whose conduct constituting fault has caused it; or
- b) whose abnormally dangerous activity has caused it; or
- c) whose auxiliary has caused it within the scope of his functions.

TITLE II. General Conditions of Liability

Chapter 2. Damage

Art. 2:101. Recoverable damage

Damage requires material or immaterial harm to a legally protected interest.

Art. 2:102. Protected interests

(1) The scope of protection of an interest depends on its nature; the higher its value, the precision of its definition and its obviousness, the more extensive is its protection.

(2) Life, bodily or mental integrity, human dignity and liberty enjoy the most extensive protection.

(3) Extensive protection is granted to property rights, including those in intangible property.

(4) Protection of pure economic interests or contractual relationships may be more limited in scope. In such cases, due regard must be had especially to the proximity between the actor and the endangered person, or to the fact that the actor is aware of the fact that he will cause damage even though his interests are necessarily valued lower than those of the victim.

(5) The scope of protection may also be affected by the nature of liability, so that an interest may receive more extensive protection against intentional harm than in other cases.

European Group on Tort Law

Avrupa Haksız Fiil Hukuku İlkeleri

Başlık I. Ana Norm

Bölüm 1. Ana Norm

m. 1:101. Ana norm

(1) Başkasına verdiği zarar hukuki olarak kendisine isnat edilebilen kimse, o zararı tazmin etmekle sorumludur.

(2) Zarar kişiye özellikle,

- a) kişinin kusurlu davranışı buna sebep olmuşsa; veya
- b) kişinin olağandışı tehlikeli faaliyeti buna sebep olmuşsa; veya
- c) kişinin yardımcı şahsı görevi kapsamında buna sebep olmuşsa

isnat edilebilir.

Başlık II: Sorumluluğun Genel Şartları

Bölüm 2. Zarar

m. 2:101. Tazmin edilebilir zarar

Zarar, hukuken korunan bir menfaatte maddi veya manevi eksilmeyi gerektirir.

m. 2:102. Korunan menfaatler

(1) Bir menfaatin korunmasının kapsamı, onun mahiyetine bağlı olarak değişir; menfaatin değeri ne kadar yüksekse, tanımı ve aşikârlığı ne kadar belliyse, korunması o kadar kapsamlıdır.

(2) En geniş korumadan hayat, vücut bütünlüğü veya ruhsal bütünlük, insan onuru ve özgürlüğü yararlanır.

(3) Geniş koruma, gayrimaddi mallar üzerindeki de dahil olmak üzere, aynı haklara tanınır.

(4) Salt malvarlığı menfaatlerinin ve sözleşme ilişkilerinin korunmasının kapsamı daha dar olabilir. Böyle durumlarda, fail ile tehlikeye atılan kişi arasındaki yakınlık veya failin, kendi menfaatlerinin değerinin zarar göreninkilerden mutlak olarak daha düşük olmasına rağmen zarara yol açacağına farkında olması göz önünde bulundurulur.

(5) Korumanın kapsamı sorumluluğun mahiyetinden de etkilenebilir; bu doğrultuda, bir menfaate, kasti zarara karşı, diğer durumlara kıyasla daha geniş koruma sağlanabilir.

(6) In determining the scope of protection, the interests of the actor, especially in liberty of action and in exercising his rights, as well as public interests also have to be taken into consideration.

Art. 2:103. Legitimacy of damage

Losses relating to activities or sources which are regarded as illegitimate cannot be recovered.

Art. 2:104. Preventive expenses

Expenses incurred to prevent threatened damage amount to recoverable damage in so far as reasonably incurred.

Art. 2:105. Proof of damage

Damage must be proved according to normal procedural standards. The court may estimate the extent of damage where proof of the exact amount would be too difficult or too costly.

Chapter 3. Causation

Section 1. *Conditio sine qua non* and qualifications

Art. 3:101. *Conditio sine qua non*

An activity or conduct (hereafter: activity) is a cause of the victim's damage if, in the absence of the activity, the damage would not have occurred.

Art. 3:102. Concurrent causes

In case of multiple activities, where each of them alone would have caused the damage at the same time, each activity is regarded as a cause of the victim's damage.

Art. 3:103. Alternative causes

(1) In case of multiple activities, where each of them alone would have been sufficient to cause the damage, but it remains uncertain which one in fact caused it, each activity is regarded as a cause to the extent corresponding to the likelihood that it may have caused the victim's damage.

(2) If, in case of multiple victims, it remains uncertain whether a particular victim's damage has been caused by an activity, while it is likely that it did not cause the damage of all victims, the activity is regarded as a cause of the damage suffered by all victims in proportion to the likelihood that it may have caused the damage of a particular victim.

(6) Korumanın kapsamını belirlerken failin özellikle fiilini özgürce icra etmekteki ve haklarını kullanmaktaki menfaatleri ile kamu menfaatleri de dikkate alınmak zorundadır.

m. 2:103 Zararın meşruluğu

Meşru olmayan faaliyetler veya kaynaklara ilişkin olan zararlar tazmin edilemez.

m. 2:104 Önleyici masraflar

Zarar tehlikesini önlemek amacıyla yapılan masraflar, makul olarak yapıldıkları sürece, tazmin edilebilen zarardır.

m. 2:105 Zararın ispatı

Zararın, olağan usul kurallarına göre ispat edilmesi gerekir. Zararın kesin miktarının ispatının çok güç veya çok masraflı olacağı hallerde, mahkeme zararın kapsamını yaklaşık olarak takdir edebilir.

Bölüm 3. İlliyet Bağı

Kısım 1. *Conditio sine qua non* ve kısıtlamalar

m. 3:101 *Conditio sine qua non*

Bir faaliyet veya davranış (bundan böyle: faaliyet), bu faaliyetin yokluğunda zarar meydana gelmeyecek idiyse zarar görenin zararının sebebiidir.

m. 3:102 Yarışan sebepler

Her biri tek başına ve aynı anda zararı doğurmaya elverişli birden çok faaliyetin bulunması halinde, her bir faaliyet, zarar görenin zararının sebebi addedilir.

m. 3:103 Seçimlik sebepler

(1) Her biri tek başına zararı doğurmaya elverişli olup, hangisinin buna gerçekten sebep olduğu belirsiz olan birden çok faaliyetin bulunması halinde, her bir faaliyet, zarar görenin zararına sebep olmuş bulunabilme olasılığı ölçüsünde, bir sebep addedilir.

(2) Birden fazla zarar görenden belirli birinin uğradığı zarara yol açıp açmadığı kesin olmamakla birlikte tüm zarar görenlerin zararına yol açmamış olma olasılığı bulunan bir faaliyet mevcutsa, bu faaliyet, belirli bir zarar görenin zararına yol açmış olma olasılığı ölçüsünde tüm zarar görenlerin uğradığı zararın bir sebebi addedilir.

Art. 3:104. Potential causes

(1) If an activity has definitely and irreversibly led the victim to suffer damage, a subsequent activity which alone would have caused the same damage is to be disregarded.

(2) A subsequent activity is nevertheless taken into consideration if it has led to additional or aggravated damage.

(3) If the first activity has caused continuing damage and the subsequent activity later on also would have caused it, both activities are regarded as a cause of that continuing damage from that time on.

Art. 3:105. Uncertain partial causation

In the case of multiple activities, when it is certain that none of them has caused the entire damage or any determinable part thereof, those that are likely to have [minimally] contributed to the damage are presumed to have caused equal shares thereof.

Art. 3:106. Uncertain causes within the victim's sphere

The victim has to bear his loss to the extent corresponding to the likelihood that it may have been caused by an activity, occurrence or other circumstance within his own sphere.

Section 2. Scope of Liability**Art. 3:201. Scope of Liability**

Where an activity is a cause within the meaning of Section 1 of this Chapter, whether and to what extent damage may be attributed to a person depends on factors such as

- a) the foreseeability of the damage to a reasonable person at the time of the activity, taking into account in particular the closeness in time or space between the damaging activity and its consequence, or the magnitude of the damage in relation to the normal consequences of such an activity;
- b) the nature and the value of the protected interest (Article 2:102);
- c) the basis of liability (Article 1:101);
- d) the extent of the ordinary risks of life; and
- e) the protective purpose of the rule that has been violated.

m. 3:104 Farazi sebepler

(1) Bir faaliyet, zarar görenin kesin ve geri dönülemez şekilde zarara uğramasına yol açmışsa, aynı zararı doğurmaya elverişli sonraki faaliyet göz ardı edilir.

(2) Ancak sonraki faaliyet ek veya daha ağır bir zarara yol açmışsa, dikkate alınır.

(3) İlk faaliyet süregelen zarara sebep olmuşsa ve sonraki faaliyet de aynı zararı doğurmaya elverişliyse, iki faaliyet de ikinci faaliyetin zarara sebep olabileceği andan itibaren bu süregelen zararın sebebi olarak değerlendirilir.

m. 3:105 Belirsiz kısmi illiyet

Birden çok faaliyetin zararın tamamına ya da belirlenebilir herhangi bir kısmına yol açmadığı kesinse, bunlardan zarara (en ufak şekilde dahi) katkı sağlamış olma ihtimali bulunanların, zarara eşit ölçüde sebep olduğu varsayılır.

m. 3:106 Zarar görenin etki alanında kalan belirsiz sebepler

Zarar gören, kendi etki alanında kalan bir faaliyet, olay ya da diğer bir şartın, kendi zararına sebep olmuş bulunabilme olasılığı ölçüsünde bu zararına katlanır.

Kısım 2. Sorumluluğun kapsamı**m. 3:201 Sorumluluğun kapsamı**

Bir faaliyet, bu bölümün birinci kısmı anlamında bir sebep teşkil ediyorsa, zararın bir kişiye isnat edilip edilemeyeceği ve isnadı mümkünse ne ölçüde edilebileceği,

- a) özellikle zarara yol açan faaliyetin ve bunun sonucunun zaman veya mekan itibarıyla birbirine yakınlıkları ya da böyle bir faaliyetin olağan sonuçlarına kıyasla zararın ağırlığı dikkate alınarak, faaliyet anında makul bir kişi tarafından zararın öngörülebilirliği;
- b) korunan menfaatin mahiyeti ve değeri (m. 2:102);
- c) sorumluluğun dayanağı (m. 1:101);
- d) hayatın olağan risklerinin kapsamı; ve
- e) ihlal edilen normun koruma amacı

gibi faktörlere bağlıdır.

TITLE III. Bases of Liability**Chapter 4. Liability based on fault****Section 1. Conditions of liability based on fault****Art. 4:101. Fault**

A person is liable on the basis of fault for intentional or negligent violation of the required standard of conduct.

Art. 4:102. Required standard of conduct

(1) The required standard of conduct is that of the reasonable person in the circumstances, and depends, in particular, on the nature and value of the protected interest involved, the dangerousness of the activity, the expertise to be expected of a person carrying it on, the foreseeability of the damage, the relationship of proximity or special reliance between those involved, as well as the availability and the costs of precautionary or alternative methods.

(2) The above standard may be adjusted when due to age, mental or physical disability or due to extraordinary circumstances the person cannot be expected to conform to it.

(3) Rules which prescribe or forbid certain conduct have to be considered when establishing the required standard of conduct.

Art. 4:103. Duty to protect others from damage

A duty to act positively to protect others from damage may exist if law so provides, or if the actor creates or controls a dangerous situation, or when there is a special relationship between parties or when the seriousness of the harm on the one side and the ease of avoiding the damage on the other side point towards such a duty.

Section 2. Reversal of the burden of proving fault**Art. 4:201. Reversal of the burden of proving fault in general**

(1) The burden of proving fault may be reversed in light of the gravity of the danger presented by the activity.

(2) The gravity of the danger is determined according to the seriousness of possible damage in such cases as well as the likelihood that such damage might actually occur.

BAŞLIK III. Sorumluluğun Temelleri**Bölüm 4. Kusura Dayanan Sorumluluk****Kısım 1. Kusura dayanan sorumluluğun şartları****m. 4:101. Kusur**

Bir kişi, gerekli davranış ölçüsünün kasten veya ihmalf olarak ihlali sebebiyle kusur sorumluluğu temelinde sorumludur.

m. 4:102 Gerekli davranış ölçüsü

(1) Gerekli davranış ölçüsü, makul bir kişinin, aynı şartlarda bulunacağı davranış olup; özellikle korunan somut menfaatin mahiyeti ve değerine, faaliyetin tehlikeliliğine, faaliyette bulunan kişiden beklenen uzmanlığa, zararın öngörülebilirliğine, ilgililer arasındaki ilişkinin yakınlığına veya özel güvene ve önleyici ya da alternatif yolların erişilebilirliğine ve maliyetine bağlıdır.

(2) Yukarıdaki ölçü, yaş, zihinsel veya fiziksel engel ya da olağanüstü durumlar sebebiyle kişiden ona uygun davranması beklenemezse, hafifletilebilir.

(3) Gerekli davranış ölçüsü tespit edilirken, belirli davranışları emreden veya yasaklayan kurallar dikkate alınır.

m. 4:103. Başkalarını zarardan koruma yükümlülüğü

Başkalarını zarardan korumak için olumlu davranışta bulunma yükümlülüğü, hukuk düzeni bunu öngörüyorsa ya da fail tehlikeli bir durumu yaratıyor veya bunu kontrol ediyorsa ya da taraflar arasında özel bir ilişki varsa veyahut bir tarafın uğrayacağı zararın ağırlığı karşısında diğer tarafın zarardan kaçınmasının kolaylığı böyle bir yükümlülüğe işaret ediyorsa ortaya çıkabilir.

Kısım 2. Kusuru ispat yükünün tersine çevrilmesi**m. 4:201. Genel olarak kusuru ispat yükünün tersine çevrilmesi**

(1) Faaliyetten kaynaklanan tehlikenin büyüklüğü dikkate alınarak kusuru ispat yükü tersine çevrilebilir.

(2) Tehlikenin büyüklüğü, olası zararın böyle durumlardaki ağırlığına ve bu zararın gerçekten meydana gelme olasılığına göre belirlenir.

Art. 4:202. Enterprise Liability

(1) A person pursuing a lasting enterprise for economic or professional purposes who uses auxiliaries or technical equipment is liable for any harm caused by a defect of such enterprise or of its output unless he proves that he has conformed to the required standard of conduct.

(2) „Defect“ is any deviation from standards that are reasonably to be expected from the enterprise or from its products or services.

Chapter 5. Strict liability**Art. 5:101. Abnormally dangerous activities**

(1) A person who carries on an abnormally dangerous activity is strictly liable for damage characteristic to the risk presented by the activity and resulting from it.

(2) An activity is abnormally dangerous if

a) it creates a foreseeable and highly significant risk of damage even when all due care is exercised in its management and

b) it is not a matter of common usage.

(3) A risk of damage may be significant having regard to the seriousness or the likelihood of the damage.

(4) This Article does not apply to an activity which is specifically subjected to strict liability by any other provision of these Principles or any other national law or international convention.

Art. 5:102. Other strict liabilities

(1) National laws can provide for further categories of strict liability for dangerous activities even if the activity is not abnormally dangerous.

(2) Unless national law provides otherwise, additional categories of strict liability can be found by analogy to other sources of comparable risk of damage.

Chapter 6. Liability for others**Art. 6:101. Liability for minors or mentally disabled persons**

A person in charge of another who is a minor or subject to mental disability is liable for damage caused by the other unless the person in charge shows that he has conformed to the required standard of conduct in supervision.

m. 4:202. İşletme sorumluluğu

(1) Ekonomik veya mesleki amaçlarla, bir işletmeyi yardımcı şahıs veya teknik ekipman kullanarak sürekli olarak işleten bir kişi, bu işletmenin veya bunun çıktısının bir eksikliğinin sebep olduğu bütün zararlardan sorumludur; meğerki, gerekli davranış ölçüsüne uygun davrandığını ispat etsin.

(2) “Eksiklik” işletmeden veya bunun ürünleri ya da hizmetlerinden makul olarak beklenen standartlardan herhangi bir sapmayı ifade eder.

Bölüm 5. Tehlike Sorumluluğu**m. 5:101. Olağandışı tehlike arz eden faaliyetler**

(1) Olağandışı tehlikeli bir faaliyette bulunan kişi, faaliyetin arz ettiği tipik tehlikeye özgü ve onun sonuçlarından doğan zarardan kusursuz olarak sorumludur.

(2) Bir faaliyet,

a) yürütülmesinde bütün özen gösterilmiş olsa dahi öngörülebilir ve çok önemli bir zarar riski doğuruyorsa ve

b) yaygın olarak bulunulan bir faaliyet değilse, olağandışı tehlikelidir.

(3) Zarar riski, zararın ağırlığına veya gerçekleşme ihtimalinin yüksekliğine göre önemli sayılabilir.

(4) Bu madde, bu İlkelerdeki başka bir hüküm veya herhangi başka bir ulusal hukuk ya da uluslararası antlaşma tarafından özel olarak tehlike sorumluluğuna tâbi tutulan bir faaliyete uygulanmaz.

m. 5:102. Diğer tehlike sorumlulukları

(1) Ulusal hukuklar, faaliyet olağandışı tehlikeli olmasa dahi, tehlikeli faaliyetler için başkaca tehlike sorumluluğu hâlleri öngörebilir.

(2) Ulusal hukukta aksi öngörülmedikçe, zarar riskinin benzer olduğu diğer kaynaklar için de kıyasen ek tehlike sorumluluğu hâlleri yaratılabilir.

Bölüm 6. Başkalarının Fiilinden Sorumluluk**m. 6:101. Küçüklerin veya zihinsel engellilerin fiilinden sorumluluk**

Küçük veya zihinsel engelli olan bir başkasını gözetken kişi, bunların verdiği zarardan sorumludur; meğerki gözetimde gerekli davranış ölçüsüne uyduğunu ispatlasın.

Art. 6:102. Liability for auxiliaries

(1) A person is liable for damage caused by his auxiliaries acting within the scope of their functions provided that they violated the required standard of conduct.

(2) An independent contractor is not regarded as an auxiliary for the purposes of this Article.

TITLE IV. Defences**Chapter 7. Defences in general****Art. 7:101. Defences based on justifications**

(1) Liability can be excluded if and to the extent that the actor acted legitimately

- a) in defence of his own protected interest against an unlawful attack (self-defence),
- b) under necessity,
- c) because the help of the authorities could not be obtained in time (self-help),
- d) with the consent of the victim, or where the latter has assumed the risk of being harmed, or
- e) by virtue of lawful authority, such as a licence.

(2) Whether liability is excluded depends upon the weight of these justifications on the one hand and the conditions of liability on the other.

(3) In extraordinary cases, liability may instead be reduced.

Art. 7:102. Defences against strict liability

(1) Strict liability can be excluded or reduced if the injury was caused by an unforeseeable and irresistible

- a) force of nature (force majeure), or
- b) conduct of a third party.

(2) Whether strict liability is excluded or reduced, and if so, to what extent, depends upon the weight of the external influence on the one hand and the scope of liability (Article 3:201) on the other.

m. 6:102. Yardımcı şahısların fiilinden sorumluluk

(1) Bir kişi, görevi kapsamında faaliyet gösteren yardımcı şahısları tarafından verilen zararlardan, bu şahıslar gerekli davranış ölçüsünü ihlal ettiği sürece, sorumludur.

(2) Bu madde çerçevesinde, bağımsız yüklenici, yardımcı şahıs sayılmaz.

BAŞLIK IV. Sorumluluğu Kaldıran veya Sınırlandıran Sebepler**Bölüm 7. Genel Olarak****m. 7:101. Hukuka uygunluk sebepleri ve sorumluluğu sınırlandıran sebepler**

(1) Fail hukuka uygun davrandığı takdirde ve ölçüde,

- a) hukuka aykırı bir saldırı karşısında kendi menfaatlerini koruyorsa (haklı savunma),
 - b) zorunluluk hâli varsa,
 - c) yetkililerin yardımının zamanında elde edilemeyeceği bir durum varsa,
 - d) zarar görenin rızası varsa veya zarar gören, zarara uğrama riskini göze almışsa, ya da
 - e) kanuna uygun olarak verilmiş lisans gibi bir yetkiye dayanıyorsa,
- sorumluluk kaldırılabilir.

(2) Sorumluluğun kaldırılıp kaldırılmayacağı, bir yandan bu hukuka uygunluk sebeplerinin ağırlığına, diğer yandan sorumluluğun şartlarına bağlıdır.

(3) Olağanüstü durumlarda sorumluluğun kaldırılması yerine sınırlandırılması da mümkündür.

m. 7:102. Tehlike sorumluluğunu kaldırın veya sınırlandıran sebepler

(1) Tehlike sorumluluğu, zarar öngörülemez ve engellenemez bir

- (a) doğa olayı (force majeure), veya
 - (b) üçüncü kişinin davranışından kaynaklanıyorsa
- kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir.

(2) Tehlike sorumluluğunun kaldırılması ya da sınırlandırılması, sınırlandırılıyorsa bunun ölçüsü, bir yandan dış etkinin ağırlığına, diğer yandan sorumluluğun kapsamına (m. 3:201) bağlıdır.

(3) When reduced according to paragraph (1)(b), strict liability and any liability of the third party are solidary in accordance with Article 9:101 (1)(b).

Chapter 8. Contributory conduct or activity

Art. 8:101. Contributory conduct or activity of the victim

(1) Liability can be excluded or reduced to such extent as is considered just having regard to the victim's contributory fault and to any other matters which would be relevant to establish or reduce liability of the victim if he were the tortfeasor.

(2) Where damages are claimed with respect to the death of a person, his conduct or activity excludes or reduces liability according to para. 1.

(3) The contributory conduct or activity of an auxiliary of the victim excludes or reduces the damages recoverable by the latter according to para. 1.

TITLE V. Multiple Tortfeasors

Chapter 9. Multiple Tortfeasors

Art 9:101 Solidary and several liability: relation between victim and multiple tortfeasors

(1) Liability is solidary where the whole or a distinct part of the damage suffered by the victim is attributable to two or more persons. Liability is solidary where:

a) a person knowingly participates in or instigates or encourages wrongdoing by others which causes damage to the victim; or

b) one person's independent behaviour or activity causes damage to the victim and the same damage is also attributable to another person.

c) a person is responsible for damage caused by an auxiliary in circumstances where the auxiliary is also liable.

(2) Where persons are subject to solidary liability, the victim may claim full compensation from any one or more of them, provided that the victim may not recover more than the full amount of the damage suffered by him.

(3) Sorumluluğun fıkra (1)(b)'ye göre sınırlanması halinde, tehlike sorumluluğu ve üçüncü kişinin herhangi bir sorumluluğu m. 9:101 (1)(b)'ye uygun olarak müteselsildir.

Bölüm 8. Müterafik Davranış veya Faaliyet

m. 8:101. Zarar görenin müterafik davranışı veya faaliyeti

(1) Sorumluluk, zarar görenin müterafik kusuruna ve zarar gören, fail olsaydı onun sorumluluğunu doğurmak veya sınırlandırmak bakımından hakkaniyete uygun olacak diğer herhangi bir duruma karşılık geldiği ölçüde kaldırılabilir ya da sınırlandırılabilir.

(2) Tazminat bir kişinin ölümüyle ilişkili olarak talep ediliyorsa, ölenin davranışı ya da faaliyeti 1. fıkraya göre sorumluluğu kaldırır veya sınırlandırır.

(3) Zarar görenin yardımcı şahsının müterafik davranışı veya faaliyeti de zarar gören tarafından elde edilebilecek tazminatı 1. fıkraya göre kaldırır veya sınırlandırır.

BAŞLIK V. Faillerin Çokluğu

Bölüm 9. Faillerin Çokluğu

m. 9:101 Müteselsil sorumluluk ve müşterek sorumluluk: zarar gören ile birden çok fail arasındaki ilişki

(1) Zarar görenin uğradığı zararın tamamı veya belirli bir parçası iki ya da daha fazla kişiye isnat edilebiliyorsa sorumluluk müteselsildir. Sorumluluk,

a) bir kişi, başkalarının zarar görenin zararına sebep olan hukuka aykırı fiiline bilerek katılır veya bunu tahrik ya da teşvik ederse; veya

b) bir kişinin bağımsız davranışı veya faaliyeti zarar görenin zararına sebep olmuşsa ve aynı zarar, başka bir kişiye de isnat edilebiliyorsa; veya

c) yardımcı şahsın verdiği zarardan bir kişinin sorumlu olduğu durumlarda, bu zarardan yardımcı şahsın da sorumlu tutulabildiği hâllerde, müteselsildir.

(2) Kişilerin müteselsilen sorumlu olduğu hâllerde, zarar gören her birinden veya birden fazlasından tazminatın tamamını talep edebilir; ancak zarar gören uğradığı zarar miktarının tamamından fazlasını elde edemez.

(3) Damage is the same damage for the purposes of paragraph (1)(b) above when there is no reasonable basis for attributing only part of it to each of a number of persons liable to the victim. For this purpose it is for the person asserting that the damage is not the same to show that it is not. Where there is such a basis, liability is several, that is to say, each person is liable to the victim only for the part of the damage attributable to him.

Art 9:102 Relation between persons subject to solidary liability

(1) A person subject to solidary liability may recover a contribution from any other person liable to the victim in respect of the same damage. This right is without prejudice to any contract between them determining the allocation of the loss or to any statutory provision or to any right to recover by reason of subrogation [cessio legis] or on the basis of unjust enrichment.

(2) Subject to paragraph (3) of this Article, the amount of the contribution shall be what is considered just in the light of the relative responsibility for the damage of the persons liable, having regard to their respective degrees of fault and to any other matters which are relevant to establish or reduce their liability. A contribution may amount to full indemnification. If it is not possible to determine the relative responsibility of the persons liable they are to be treated as equally responsible.

(3) Where a person is liable for damage done by an auxiliary under Article 9:101 he is to be treated as bearing the entire share of the responsibility attributable to the auxiliary for the purposes of contribution between him and any tortfeasor other than the auxiliary.

(4) The obligation to make contribution is several, that is to say, the person subject to it is liable only for his apportioned share of responsibility for the damage under this Article; but where it is not possible to enforce a judgment for contribution against one person liable his share is to be reallocated among the other persons liable in proportion to their responsibility.

(3) Zarar görene karşı sorumlu olan kişilerden birine zararın bir kısmının isnat edilebilmesi için makul bir dayanak olmadıkça, zarar, yukarıda fıkra 1(b)'deki zarar ile aynı anlamdadır. Bu doğrultuda, zararın aynı anlamda olmadığını iddia eden kişi bunu ispat yükü altındadır. Bu ispat edildiği takdirde sorumluluk müşterektir; başka bir ifadeyle, her bir kişi, yalnızca zararın kendisine isnat edilebilen kısmı için zarar görene karşı sorumludur.

m. 9:102 Müteselsil sorumlular arasındaki ilişki

(1) Müteselsil sorumluluğa tâbi olan kişi, zarar görene karşı aynı zarardan sorumlu olan diğer kişilere payı oranında rücu edebilir. Bu hak, sorumluların herhangi bir sözleşmeyle aralarında zararın nasıl paylaşılacağını belirlemelerine veya herhangi bir yasal düzenlemeye ya da halefiyete veya sebepsiz zenginleşmeye dayanan herhangi bir talep hakkına halel getirmez.

(2) Bu maddenin (3). fıkrası saklı olmak üzere, rücunun miktarı, her bir sorumlunun kusuru oranında ve sorumluluğunu doğurmakta veya sınırlandırmakta etkili olan herhangi bir diğer olgu dikkate alınarak, sorumlu kişilerin zarardan sorumluluk oranı ışığında adil şekilde belirlenir. Rücu, tazminat miktarının tamamına denk düşebilir. Sorumlu kişilerin sorumluluk oranlarının tespiti mümkün değilse, bunlar eşit olarak sorumlu sayılır.

(3) Bir kişi, madde 9:101 kapsamında yardımcı şahsı tarafından verilen zarardan sorumluysa, bu kişinin, yardımcı şahsı dışındaki diğer failer ile arasındaki rücu ilişkisi bakımından, yardımcı şahsına isnat edilebilecek sorumluluk oranının tamamı için sorumlu olduğu varsayılır.

(4) Rücu edilmesi hâlinde yükümlülük müşterektir; başka bir ifadeyle, rücu edilen kişi bu madde kapsamında yalnızca tayin edilmiş sorumluluk payı oranında sorumludur; ancak sorumlu kişilerden biri hakkındaki rücuya ilişkin mahkeme kararının icrası mümkün olmazsa, bu kişinin payı diğer sorumlu kişiler arasında sorumluluk payları oranında dağıtılır.

TITLE VI. Remedies**Chapter 10. Damages****Section 1. Damages in general****Art. 10:101. Nature and purpose of damages**

Damages are a money payment to compensate the victim, that is to say, to restore him, so far as money can, to the position he would have been in if the wrong complained of had not been committed. Damages also serve the aim of preventing harm.

Art. 10:102. Lump sum or periodical payments

Damages are awarded in a lump sum or as periodical payments as appropriate with particular regard to the interests of the victim.

Art. 10:103. Benefits gained through the damaging event

When determining the amount of damages benefits which the injured party gains through the damaging event are to be taken into account unless this cannot be reconciled with the purpose of the benefit.

Art. 10:104. Restoration in kind

Instead of damages, restoration in kind can be claimed by the injured party as far as it is possible and not too burdensome to the other party.

Section 2. Pecuniary damage**Art. 10:201. Nature and determination of pecuniary damage**

Recoverable pecuniary damage is a diminution of the victim's patrimony caused by the damaging event. Such damage is generally determined as concretely as possible but it may be determined abstractly when appropriate, for example by reference to a market value.

Art. 10:202. Personal injury and death

(1) In the case of personal injury, which includes injury to bodily health and to mental health amounting to a recognised illness, pecuniary damage includes loss of income, impairment of earning capacity (even if unaccompanied by any loss of income) and reasonable expenses, such as the cost of medical care.

(2) In the case of death, persons such as family members whom the deceased maintained or would have maintained if death had not occurred are treated as having suffered recoverable damage to the extent of loss of that support.

BAŞLIK IV. Alacaklının Hakları**Bölüm 10. Tazminat****Kısım 1. Genel olarak tazminat****m. 10:101. Tazminatın mahiyeti ve amacı**

Tazminat, zarar göreni tazmin eden, başka bir ifadeyle, dava edilen haksızlık meydana gelmeseydi bulunacağı duruma, paranın yapabileceği kadarıyla, yeniden getiren bir miktar paranın ödenmesidir. Tazminat, zararı önleme amacına da hizmet eder.

m. 10:102. Bir defada veya irat şeklinde ödeme

Tazminatın bir defada veya irat şeklinde ödenmesine, zarar görenin menfaatleri özellikle dikkate alınarak, uygun şekilde hükmedilir.

m. 10:103. Zarar verici olay vasıtasıyla elde edilen menfaatler

Tazminatın belirlenmesinde, zarar verici olay vasıtasıyla zarar gören tarafın elde ettiği menfaatler de dikkate alınır; meğerki dikkate alınması ilgili menfaatin amacıyla bağdaşsın.

m. 10:104. Aynen telafi

Karşı taraf için çok külfetli olmadığı ve mümkün olduğu sürece, zarar gören tarafça tazminat yerine aynen telafi talep edilebilir.

Kısım 2. Maddi Zarar**m. 10:201. Maddi zararın mahiyeti ve belirlenmesi**

Tazmin edilebilir maddi zarar, zarar verici olay sebebiyle zarar görenin malvarlığındaki azalmadır. Böyle bir zarar, genellikle, mümkün olduğunca somut şekilde belirlenir; ancak uygun olduğunda soyut olarak da, örneğin, rayiç değerine başvurulularak, belirlenebilir.

m. 10:202. Bedensel zarar ve ölüm

(1) Vücut sağlığına veya Kabul edilmiş bir hastalığa yol açacak şekilde ruh sağlığına verilen zarar içeren bedensel zarar halinde, maddi zarar; gelir kaybını, çalışma gücünün azalmasını (buna, herhangi bir gelir kaybı refakat etmese bile) ve tıbbi bakım masrafları gibi makul giderleri içerir.

(2) Ölüm hâlinde, ölenin geçindirdiği veya ölüm meydana gelmemiş olsaydı geçindireceği aile üyeleri gibi kişiler, bu desteğin kaybı ölçüsünde tazmin edilebilir zarara uğramış sayılır.

Art. 10:203. Loss, destruction and damage of things

(1) Where a thing is lost, destroyed or damaged, the basic measure of damages is the value of the thing or the diminution in its value and for this purpose it is irrelevant whether the victim intends to replace or repair the thing. However, if the victim has replaced or repaired it (or will do so), he may recover the higher expenditure thereby incurred if it is reasonable to do so.

(2) Damages may also be awarded for loss of use of the thing, including consequential losses such as loss of business.

Section 3. Non-pecuniary damage**Art. 10:301. Non-pecuniary damage**

(1) Considering the scope of its protection (Article 2:102), the violation of an interest may justify compensation of non-pecuniary damage. This is the case in particular where the victim has suffered personal injury; or injury to human dignity, liberty, or other personality rights. Non-pecuniary damage can also be the subject of compensation for persons having a close relationship with a victim suffering a fatal or very serious non-fatal injury.

(2) In general, in the assessment of such damages, all circumstances of the case, including the gravity, duration and consequences of the grievance, have to be taken into account. The degree of the tortfeasor's fault is to be taken into account only where it significantly contributes to the grievance of the victim.

(3) In cases of personal injury, non-pecuniary damage corresponds to the suffering of the victim and the impairment of his bodily or mental health. In assessing damages (including damages for persons having a close relationship to deceased or seriously injured victims) similar sums should be awarded for objectively similar losses.

Section 4. Reduction of damages**Art. 10:401. Reduction of damages**

In an exceptional case, if in light of the financial situation of the parties full compensation would be an oppressive burden to the defendant, damages may be reduced. In deciding whether to do so, the basis of liability (Article 1:101), the scope of protection of the interest (Article 2:102) and the magnitude of the damage have to be taken into account in particular.

m. 10:203. Eşyanın kaybı, tahribatı ve eşyaya verilen zarar

(1) Bir şeyin kaybedilmesi, tahrip edilmesi veya zarar görmesi hâlinde, tazminat talebi kural olarak şeyin değeri veya değerinde meydana gelen azalmadan ibarettir; bu kapsamda, zarar görenin o şeyi değiştirmeye veya onarmaya niyetli olup olmadığı dikkate alınmaz. Ancak zarar gören bunu değiştirmiş veya onarmışsa (ya da öyle yapacaksa), bu şekilde üstlendiği daha yüksek gideri, makul olduğu sürece, tazmin edebilir.

(2) Şeyin kullanımının kaybı sebebiyle de tazminata hükmedilebilir; bunun kapsamına iş kaybı gibi takip eden zararlar da dâhildir.

Kısım 3. Manevi zarar**m. 10:301. Manevi zarar**

(1) Bir menfaatin ihlali, bunun koruma kapsamına göre (m. 2:102), manevi zararın tazminini haklı kılabilir. Özellikle zarar görenin bedensel zarara uğraması; veya insan onurunun, özgürlüğünün ya da diğer kişilik haklarının zarar görmesi, manevi zararın tazminini haklı kılabilir. Ölümcül veya ölümcül olmamakla birlikte çok ciddi bir bedensel zarara maruz kalan zarar gören ile yakın bir ilişkisi olan kişiler için de manevi zararın tazmini mümkündür.

(2) Genel olarak, böyle tazminatların takdirinde, ihlalin ağırlığı, süresi ve sonuçları da dâhil olmak üzere durumun bütün koşulları dikkate alınmak zorundadır. Failin kusurunun ağırlığı yalnızca zarar görenin zararını önemli ölçüde ağırlaştırması hâlinde dikkate alınır.

(3) Bedensel zarar hâllerinde, manevi zarar, zarar görenin ıstırabına ve vücut ya da ruh sağlığının bozulmasına karşılık gelir. Tazminatın takdirinde (ölen veya çok ciddi bir zarara maruz kalan zarar gören ile yakın bir ilişkisi olan kişiler de dâhil olmak üzere), objektif olarak benzer zararlar için benzer tazminat miktarlarına hükmedilmelidir.

Kısım 4. Tazminatın indirilmesi**m. 10:401. Tazminatın indirilmesi**

İstisnai bir durumda, tarafların ekonomik durumları dikkate alındığında, tam tazminata hükmedilmesi davalının mahvına sebep olacak bir yük teşkil edecekse, tazminat indirilebilir. İndirim yapılıp yapılmayacağına karar verilirken, özellikle, sorumluluğun dayanağı (m. 1:101), menfaatin korunma kapsamı (m. 2:102) ve zararın büyüklüğü dikkate alınır.